

دانشگاه گیلان

اشتغال زایی و مهارت افزایی دانشجویان

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه گیلان

خرداد ۹۸

فهرست مطالب

۱

- اشتغال و الزام پرداختن به آن
- مسایل جهانی در ارتباط با بحث اشتغال پذیری
- برنامه های کمکی اشتغال پذیری در نقاط مختلف جهان

۲

- طرح جامع مهارت افزایی و افزایش توان اشتغال پذیری
- برنامه های پشتیبان

۳

- برنامه های اجرا شده در دانشگاه در راستای طرح
- خواسته ها و پیشنهادها

اشتغال

- **اشتغال** عبارتست از بکارگیری منطقی نیروهای متخصص کارآمد در مشاغل تخصصی و تطبیق آنها با موقعیت‌های تخصصی سازمانی، به نحوی که به کارگیری آنها، نیل به اهداف سازمانی را ممکن سازد.
- اشتغال افرادی که به سن کار می‌رسند یک الزام **سیاسی- اجتماعی** است، زیرا داشتن شغل به نوعی معرف و مجوز زندگی مستقل می‌باشد و اساسا بیکاری می‌تواند سبب انحراف و سرخوردگی نسل جوان شود و حتی بحرانهای اجتماعی و سیاسی خاصی را منجر گردد.

اشتغال

اهداف چهارگانه مهم از دیدگاه اقتصاددانان:

۱. تأمین اشتغال کامل

۲. رشد مداوم اقتصادی

۳. تثبیت سطح قیمت‌ها

۴. موازنه تراز پرداخت‌ها

با توجه به میزان رشد جمعیت در دو دهه گذشته چالش اشتغال و بیکاری **مهمترین چالش اجتماعی آینده** به حساب می‌آید.

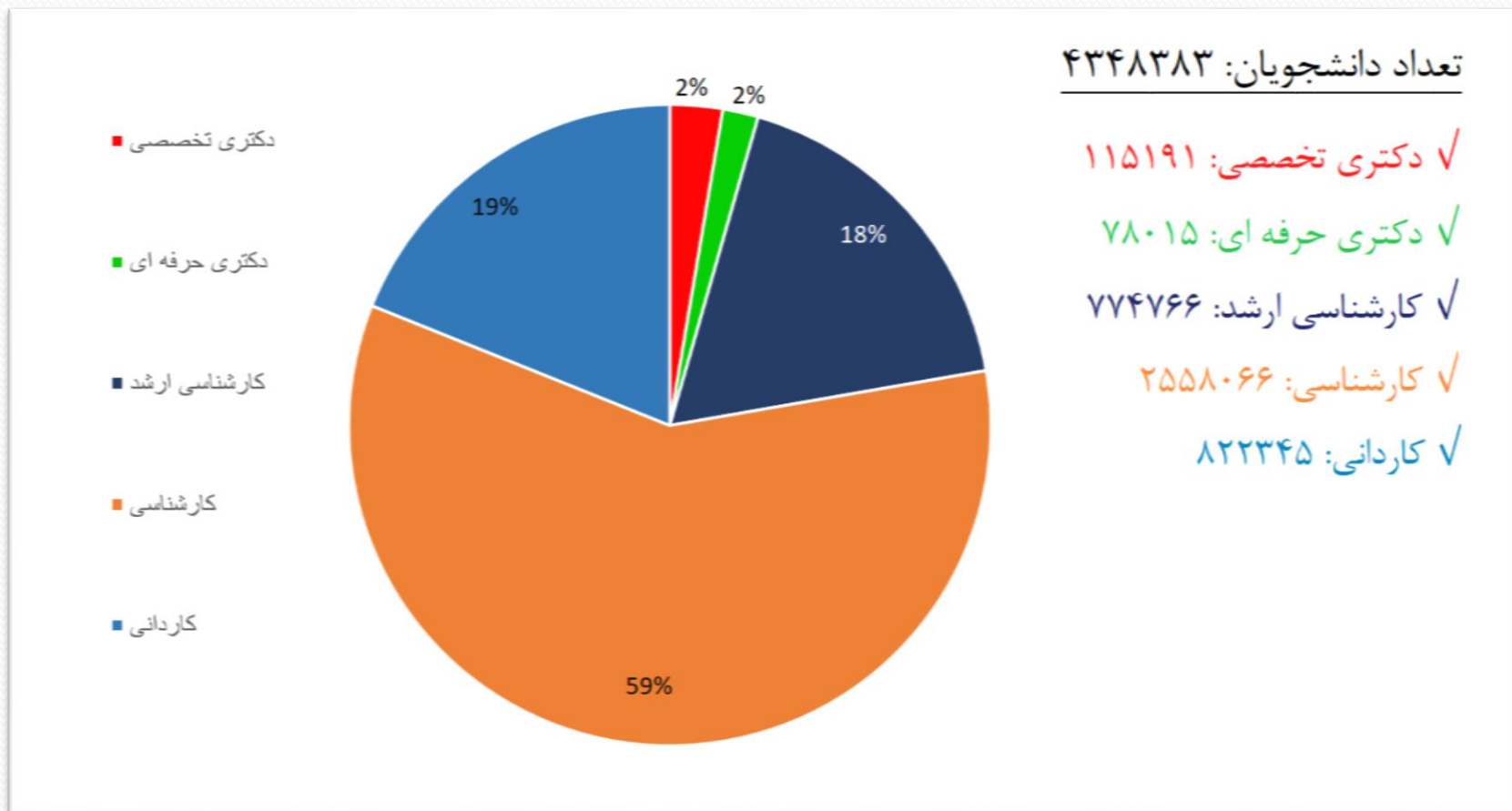
افزایش مستمر نرخ بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی

- فاصله بین بخش صنعت و آموزش‌های دانشگاهی
- عدم انطباق این آموزش‌ها با نیازهای بازار کار

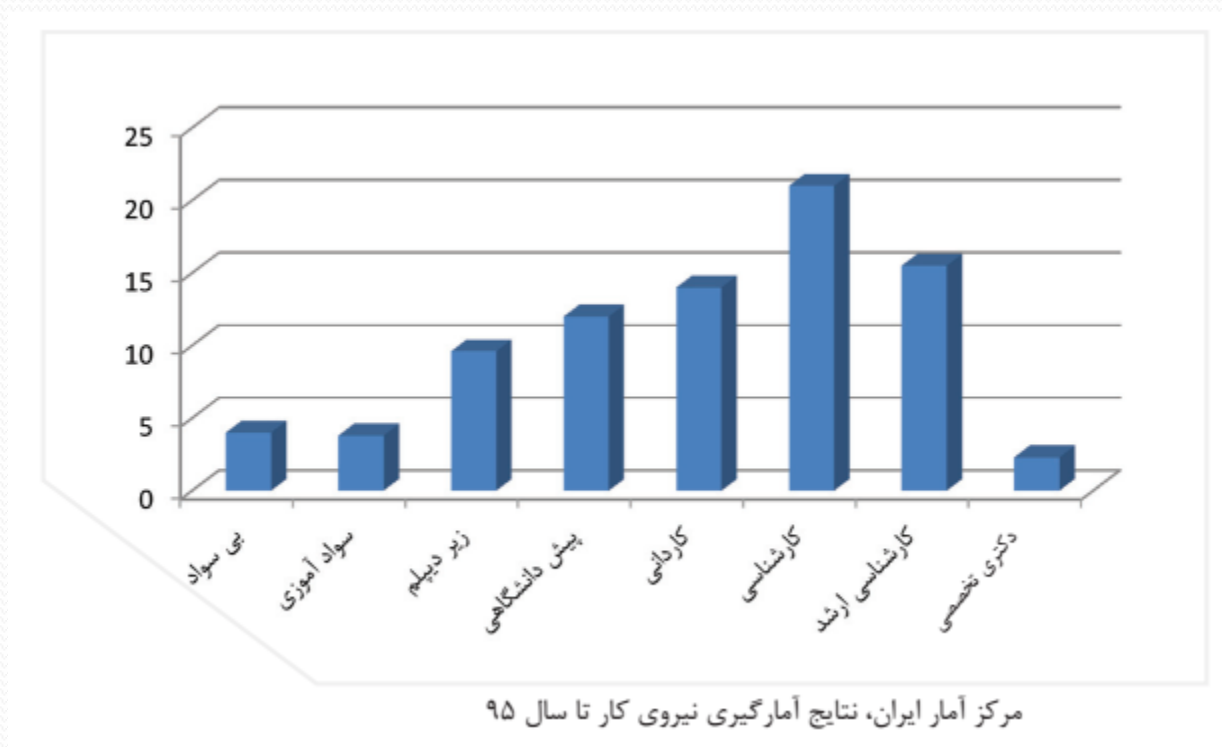
دلایل مختلفی منجر به بروز این مشکل شده است، اما **کسب مهارت‌های مورد نیاز بازار کار در دوره تحصیل** می‌تواند تا حد زیادی به رفع سریع مشکل کمک کند.

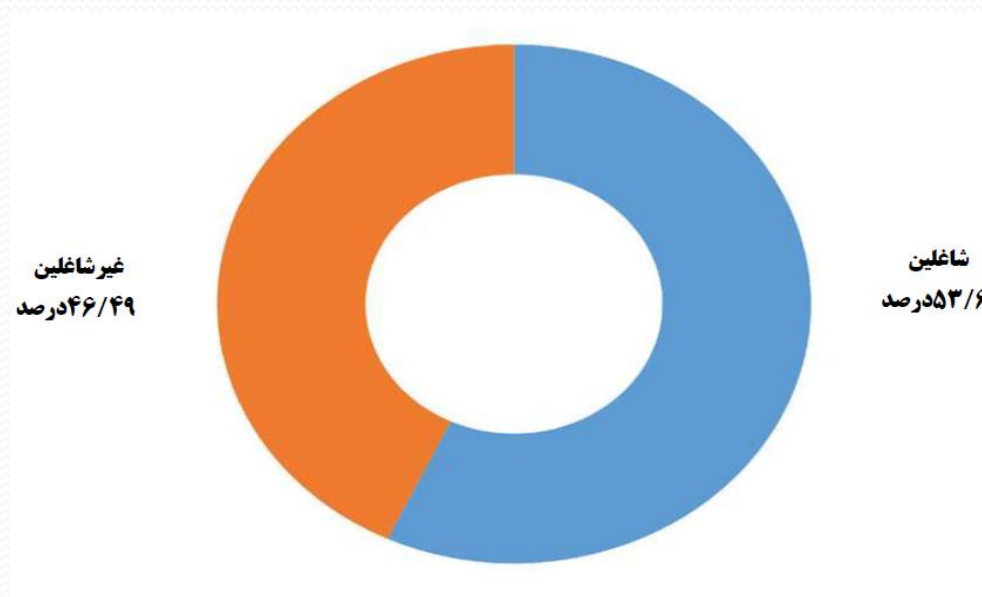
آخرین گزارشات مرکز آمار ایران در سال ۹۵

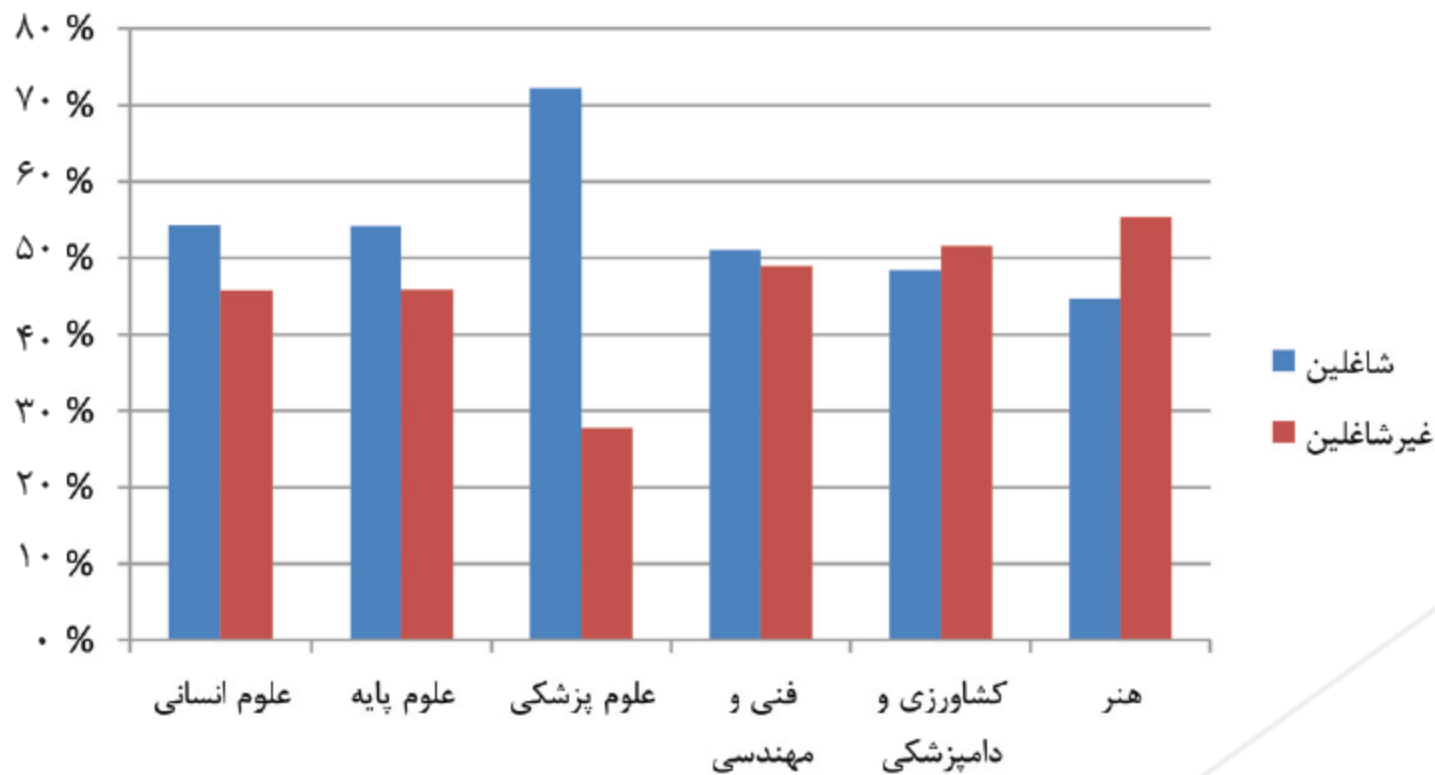
توزیع نرخ بیکاری با توجه به میزان تحصیلات

درصد اشتغال دانش‌آموختگان براساس پیمایش سال ۱۳۹۷ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

درصد اشتغال دانش‌آموختگان به تفکیک گروه‌های تحصیلی بر اساس پیمایش سال ۱۳۹۷ وزارت علوم تحقیقات و فناوری

تغییرات در محیط‌های کسب و کار بر اساس گزارش فروم جهانی اقتصاد

دنیا به سرعت در حال تغییر است. مشاغل تازه‌ای در دنیا به وجود می‌آیند و مشاغل دیگری از بین می‌روند.

- ۶۵٪ از کودکانی که امروز وارد مدرسه می‌شوند، در مشاغل کاملاً جدید که امروز وجود ندارند مشغول به کار خواهند شد.
- ۵۰٪ از دانشی که یک دانشجو در سال اول تحصیل خود در یک رشته فنی کسب می‌کند در زمان فارغ‌التحصیلی او تاریخ گذشته است.
- ۱/۵ میلیون شغل طی سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۰ به دلیل تغییرات برهم‌زننده بازار از بین خواهند رفت.
- تا سال ۲۰۲۰، بیش از یک سوم مهارت‌های مهم مورد نیاز برای اکثر مشاغل، مهارت‌هایی هستند که در مشاغل امروزی حیاتی محسوب نمی‌شوند.

براساس گزارش فروم جهانی اقتصاد، ۱۰ مهارت برتر در سال ۲۰۱۵ و ۲۰۲۰ در جدول زیر فهرست شده‌اند:

مهارت‌های برتر در سال ۲۰۱۵	ردیف	مهارت برتر در سال ۲۰۲۰	ردیف
حل مسایل دشوار	۱	حل مسایل پیچیده	۱
هماهنگی با دیگران	۲	تفکر انتقادی	۲
مدیریت افراد	۳	خلاقیت	۳
تفکر انتقادی	۴	مدیریت افراد	۴
مذاکره	۵	هماهنگی با دیگران	۵
کنترل کیفیت	۶	هوش عاطفی	۶
خدمات - محوری	۷	قضاوت و تصمیم‌گیری	۷
قضاوت و تصمیم‌گیری	۸	خدمات - محوری	۸
گوش‌دادن فعال	۹	مذاکره	۹
خلاقیت	۱۰	انعطاف پذیری شناختی	۱۰

عوامل مهم در انتخاب دانشگاه برای تحصیل توسط دانشجویان امروزی

- شهرت دانشگاه
- کیفیت پژوهش در دانشگاه
- پتانسیل کسب درآمد بعد از فارغ التحصیلی

خلاصه برنامه‌ای چند کشور در حوزه اشتغال پذیری:

استرالیا

- استرالیا سالانه **المپیادی** را به عنوان "**المپیاد مهارت‌های محیط کار**" در آموزش عالی برگزار می‌کند. **هدف**، تشویق دانشجویان برای دسترسی به مهارت‌های کاری و تجربه کار تیمی است.

کانادا

- این کشور تجربه خوبی در برگزاری **دوره‌های co-op** دارد. اجرای این دوره‌ها ترکیبی از کلاس و کار عملی است. بخشی از آموزش در قالب آموزش‌های رسمی درون دانشگاهی و بخش دیگر در قالب دوره‌های کسب تجربه در دستگاه همکار انجام می‌شود. **انجمنی با عنوان "انجمن کانادایی آموزش co-op"** مسئولیت توسعه و ترویج این دوره‌ها را برعهده دارد.
- در دانشگاه‌های انگلستان نیز دو نوع آموزش دوره کارشناسی ارابه می‌شود که یکی از آنها در قالب طرح مشابه "**همکارانه (co-op)** دانشگاه‌های کانادا است.

امریکا

- "انجمن NACE" در امریکا تجارب و استانداردهای مربوط به ارائه خدمات مشاوره شغلی در دانشگاه-ها را منتشر ساخته و به تحلیل و ارایه راهکارهایی برای بهبود وضعیت می پردازد.

هلند

- مراکز ارایه خدمات اشتغال پذیری در برخی دانشگاههای هلند از جمله دانشگاه آمستردام در سال هفته-ای با عنوان «هفته کار/شغل» دارند که به دانشجویان یا دانش‌آموختگان جویای کار اختصاص دارد. برنامه‌های این هفته، به صورت مشترک توسط دانشگاه‌ها و برخی رسانه‌ها سازماندهی می‌شوند و طی آن کارگاه‌هایی در رابطه با بایدها و نبایدهای اشتغال در هلند برگزار می‌شود. یکی از اهداف بزرگ این برنامه‌ها، شبکه‌سازی میان دانش‌آموختگان موفق است. در این کارگاه‌ها، دانش‌آموختگان موفق برای دانشجویان و دانش‌آموختگان سخنرانی کرده و از تجربیات خود می‌گویند.

در واقع اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی، یک دغدغه جهانی است. به همین دلیل در کشورهای صنعتی موسساتی برای مشورت و کمک به این افراد در هدایت تحصیلی و مسیر اشتغال، فعالیت می‌کنند.

طرح جامع مهارت افزایی و ارتقای توان اشتغال پذیری دانشجویان

دانشجویان همه زیرنظام ها و در تمام مقاطع تحصیلی با اولویت دوره کارشناسی

تاکید اسناد بالا دستی بر تربیت نیروی انسانی ماهر متناسب با نیازهای بازار کار

✓ سیاستهای کلی اشتغال، ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازارکار (فعلی و آینده) و توأم کردن آموزش، مهارت و جلب همکاری بنگاههای اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها)

✓ سیاست های برنامه ششم توسعه به ویژه بند ۷۶.

✓ برنامه اشتغال فراگیر مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی.

✓ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کشور.

✓ برنامه های کلان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به ویژه ردیف های ۲، ۶، ۹ و ۱۳ از محور دوم راهبردی مقام عالی وزارت.

✓ تصویب قانون جامع آموزش فنی و حرفه ای و مهارتی در آذرماه سال ۱۳۹۶

افزایش نرخ بهره وری نیروی کار دانش آموخته

۱. ارتقای کیفیت آموزش، روزآمدسازی برنامه های درسی
۲. استفاده از آزمایشگاهها و کارگاههای مجهز
۳. سازماندهی اجرای کارآموزی، کارورزی در جامعه و صنعت و سازماندهی بخش های کاربردی یادگیری مهارت در دانشگاهها
۴. انتخاب دروس اختیاری تقاضا محور، افزایش آموزش های آزاد دانشجویان در قالب فرابرنامه و یادگیری غیررسمی

افزایش نرخ بهره وری نیروی کار دانش آموخته

۵. **بازنگری و تدوین برنامه های درسی** به صورت موثر
۶. **ارتباط نزدیک و تعاملی با جامعه و صنعت** به منظور دریافت و درک تقاضاهای پاسخ داده نشده و طراحی و اجرای اثربخش دوره های مهارتی
۷. **ایجاد فرصت مناسبی برای حضور دانشجویان در محیط های صنعتی، تجاری و خدماتی** به منظور غنا بخشیدن به تجربه آنان، زمینه اشتغال و افزایش بهره وری پس از اشتغال دانشجویان را فراهم می سازد.
۸. **وجود ارتباط به روز و همه جانبه بین چارچوب صلاحیت حرفه ای ملی و دانشگاه ها، به علاوه اطلاعات و آمار دقیق از وضعیت اشتغال دانش - آموختگان نیز بر بهبود فرایند مهارت افزایی دانشجویان می افزاید.**

طرح جامع مهارت افزایی و ارتقای توان اشتغال پذیری

فرصتی است که در یک اقدام چند منظوره:

۱. برخی از انتظارات اجتماعی و اقتصادی که از دانش آموختگان دانشگاهی می رود بهتر برآورده شود.
۲. دانشگاه به تمامیت ماموریت خود به عنوان دانشگاه نسل سوم، توجه دوباره و جدی نشان دهد.

برنامه های محوری در حوزه پژوهش و فناوری

- ۱- هماهنگی و برگزاری دوره های مهارتی مورد نیاز صنایع و سازمان های تخصصی
- ۲- ساماندهی و افزایش کیفیت دوره های کارآموزی
- ۳- توسعه دوره های مهارت فردی و شغلی
- ۴- رصد اشتغال و ارزیابی بازار کار
- ۵- جلب همکاری و حمایت وزارتخانه و دستگاه های اجرایی برای ارائه امتیازات و مشارکت در طرح مهارت افزایی دانشجویان
- ۶- فعال سازی ساختارهای مشاوره شغلی کاریابی در دانشگاه ها
- ۷- امور مرتبط با نظام صلاحیت حرفه ای
- ۸- توسعه دوره های کارآفرینی و برگزاری استارت آپ ها
- ۹- ارتقای بهره وری و فناوری با جذب محققین در صنعت

برنامه های محوری در حوزه آموزش

در حوزه معاونت آموزشی ۴ برنامه به شرح زیر در دست اجرا است:

- ۱- اجرای دقیق جنبه های علمی- کاربردی برنامه های درسی جاری
- ۲- طراحی و ارائه دروس اختیاری متناسب با نیازهای جامعه پذیری
- ۳- اجرای آموزش های فرا برنامه ای متناسب با هر رشته و نیاز بازار کار
- ۴- رصد وضعیت اشتغال دانش آموختگان هر کدام از رشته های موجود در دانشگاه

سایر برنامه های پشتیبان جهت افزایش توان اشتغال زایی

- ۱- فرهنگ سازی (در سطح دانشگاه، مقامات عالی اجرایی استان، پارکهای علم و فناوری، جامعه، صنعت و صدا و سیما)
- ۲- پشتیبانی (اختصاص منابع مالی از سوی وزارت عتف و استان)
- ۳- همکاریهای برون بخشی (تعامل با سازمان ها و دستگاه های مرتبط با موضوع مهارت افزایی و اشتغال پذیری مانند: سازمان برنامه و بودجه، صنعت معدن و تجارت، آموزش و پرورش، جهاد کشاورزی و ...)
- ۴- اقدامات درون بخشی (ارتباط با دانشگاههای مختلف سطح استان، استفاده از ظرفیت انجمن های علمی و صلاح آیین نامه های ترفیع و ارتقاء در جهت ترغیب اعضای هیئت علمی به تدریس در دوره کارشناسی و نگاه ویژه به مهارت افزایی دانشجویان در فعالیتهای نوآورانه آموزشی)
- ۵- آموزش (نحوه یادگیری، شیوه تدریس و آموزش به تکنسین ها و کارشناسان)

برنامه های اجرا شده در دانشگاه

۱. اختصاص مبلغ یک میلیارد تومان برای کمک به تجهیز کارگاهها و آزمایشگاههای مورد نیاز دوره های کارشناسی .
۲. تغییر در ساختار گروه برنامه ریزی درسی و گسترش آموزشی و تاسیس واحد نظارت بر حسن اجرای برنامه های درسی ، در اجرای ماده ۳ آیین نامه ارتقای توان اشتغال پذیری دانشجویان کارشناسی.
۳. تدوین آیین نامه و ابلاغ شیوه نامه تدوین و بازنگری برنامه های درسی با تکیه بر مفاد آیین نامه مذکور.

برنامه های اجرا شده در دانشگاه

۴. راه اندازی و تغییر در ساختار دفتر ارتباط با دانش آموختگان در اجرای ماده ۶ آیین نامه، برای رصد اشتغال فارغ التحصیلان و برقراری ارتباط با ایشان برای استفاده از این ظرفیت در اجرای بندهای مرتبط در آیین نامه.
۵. برگزاری ۲۷ دوره مهارت افزایی در راستای طرح و آیین نامه مذکور توسط مدیریت کارآفرینی و ارتباط با جامعه دانشگاه (گزارش کامل عملکرد ۹ ماه - تا پایان آذرماه ۹۷، به پیوست تقدیم میگردد).
۶. برگزاری جلسات توجیهی مختلف برای مدیران ذیربط به منظور ایجاد هماهنگی بیشتر برای اجرایی نمودن مفاد آیین نامه.

و در حال حاضر...

۷. برنامه ریزی و هماهنگی برای ارائه طرح در کار گروه آموزش و پژوهش استان، به عنوان یک بخش اثر گذار در سیاستگذاری های آموزشی و پژوهشی استان، به منظور ایجاد هماهنگی میان دستگاههای اجرایی برای استفاده حداکثری از ظرفیت موجود در استان برای اجرای طرح یاد شده.

خواسته ها و پیشنهادها

- ۱- تشکیل کارگروه هماهنگی سازمان ها و دانشگاه های استان در راستای طرح مهارت افزایی و اشتغال زایی و تعیین شرح وظایف برای آن.
- ۲- تعیین ضوابط اجرایی برای سازمانهای استان که می توانند در اجرای طرح مهارت افزایی همکاری نمایند.
- ۳- تدوین شیوه نامه اجرایی نحوه تعامل سازمان ها و نهادهای استان با دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی استان
- ۴- طراحی سامانه رصد میزان عملکرد سازمان ها در موضوع اجرای طرح مهارت افزایی و به اشتراک گذاشتن آن.

خواستہ ہا و پیشنهادہا

- ۵- ایجاد بانک اطلاعاتی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاهی و همچنین بانک اطلاعاتی مشاغل موجود و مورد نیاز صنایع و بنگاہ های اقتصادی.
- ۶- مشارکت فعال بنگاہ ہا و صنایع در طرح.
- ۷- تدوین طرح جامع آموزش های مهارتی از سطح آموزش متوسطہ در مدارس تا کارشناسی برای ساماندهی آموزش های مهارتی شغلی و زندگی.
- ۸- ایجاد بانک اطلاعاتی متمرکز دورہ های مهارتی با جمع بندی اطلاعات از سازمانہا و نہادہا برای دورہ های کارشناسی.

